

Funded by
the European Union

Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova

Programul de granturi locale pentru organizațiile societății civile

Lecții învățate și recomandări

Despre proiect

Proiectul „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de GIZ, în coordonare cu proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”, a oferit sprijin organizațiilor societății civile (OSC) să asigure participarea cetățenilor la procesele decizionale la nivel local și regional, inclusiv la guvernarea proiectelor de investiții publice.

Proiectul „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova” a fost implementat în baza Cadrelor Unice de Sprijin al Uniunii Europene (UE), acordat pentru Republica Moldova (2017-2020) din cadrul Instrumentului European de Vecinătate.

Programul de granturi locale (PGL) finanțat de UE, implementat în cadrul proiectului, a urmărit abilitarea cetățenilor prin participarea activă și constructivă la procesele locale de luare a deciziilor privind dezvoltarea durabilă (economică, socială și de mediu) și infrastructura serviciilor publice în comunitățile lor, prin: implicarea cetățenilor în procesele de dezvoltare, monitorizarea și evaluarea politicilor și deciziilor, proiectarea și furnizarea de servicii publice locale; sensibilizarea publicului cu privire la problemele legate de furnizarea de servicii publice, eficiența energetică și mediul înconjurător; încurajarea cetățenilor să se aboneze și să plătească pentru servicii publice de calitate.

Context general

Există un decalaj mare de dezvoltare între zonele urbane și rurale ale Moldovei. Majoritatea cetățenilor din zonele rurale nu au acces la servicii de bază de apă și canalizare și de gestionare a deșeurilor solide, iar multe clădiri publice din zonele rurale, cum ar fi școlile și spitalele, nu sunt eficiente din punct de vedere energetic. Aceste deficiențe dăunează mediului și dăunează sănătății oamenilor, precum și consumă resursele publice limitate.

Sunt necesare investiții semnificative în infrastructura publică locală. Pentru a se asigura că investițiile necesare răspund nevoilor reale ale cetățenilor, este important ca aceștia, bărbații și femeile

Informații de bază

Denumirea proiectului: Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova

Perioada de implementare: 01/2019 - 12/2021

Implementat de: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, comisionat de Ministerul Federal al Germaniei pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ)

Finanțat de: Uniunea Europeană – 4.9 mln. Euro (inclusiv 3,75 mln. Euro pentru granturi)

Partener politic: Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova

Beneficiari: Cetățenii (inclusiv elevii) din regiunile de dezvoltare Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia - ca beneficiari finali ai acțiunii, organizațiile societății civile, în special la nivel local, reprezentanții mass-media, rețelele OSC

Site-ul proiectului: www.eu4civilsociety.md

în mod egal, în special populația vulnerabilă, cum ar fi persoanele în vârstă, persoanele sărace, persoanele cu dizabilități, minoritățile etnice și religioase, să participe în mod semnificativ la luarea deciziilor privind dezvoltarea socio-economică, furnizarea de servicii locale și, în special, dezvoltarea infrastructurii publice. Implicarea cetățenilor în timpul planificării, proiectării și furnizării serviciilor îi va împuternici să țină autoritățile publice responsabile și să reducă corupția. Pe lângă aceasta, cetățenii trebuie să fie conștienți de problemele de sănătate, de mediu și socio-economice care necesită acțiuni din partea autorităților publice, îndeplinind, în același timp, obligațiile lor de clienți ai serviciilor publice locale.

Aproape doi din trei ani de implementare a proiectului, Moldova în general și societatea civilă au fost afectate de izbucnirea pandemiei de COVID-19. Restricțiile legate de pandemie au avut un impact asupra activităților societății civile și au împiedicat în special participarea cetățenilor la viața publică și la luarea deciziilor. Pandemia a avut un impact asupra calendarului mai multor activități, în special a celor care necesită întâlniri fizice, lucru cu elevii în școli, precum și furnizarea de instruiri și ateliere de lucru. Cu toate acestea, cu sprijinul OSC-urilor partenere, s-au obținut rezultate considerabile și s-a contribuit la atingerea obiectivelor. Pentru rezultatele cheie obținute de proiect, vă rugăm să consultați [Fișele informative privind rezultatele finale ale proiectului](#).

Obiectivul și aria de intervenție

Obiectivul general al Proiectului este de a abilita cetățenii prin participarea constructivă a organizațiilor societății civile la procesele decizionale locale, regionale și naționale. Intervenția proiectului a vizat aspecte privind dezvoltarea durabilă și serviciile publice locale, inclusiv alimentarea cu apă și canalizare, managementul deșeurilor solide, energia și eficiența energetică și impactul acestora asupra schimbărilor climatice.

Cetățenii trebuie să fie încurajați să se aboneze și să plătească pentru servicii de calitate. Acest lucru necesită înțelegerea tarifelor de recuperare a costurilor, precum și descurajarea unor activități cum ar fi conexiunile ilegale, manipularea contoarelor și evacuarea ilegală a apelor uzate și a deșeurilor. În mod similar, pentru a fi de acord să plătească pentru eliminarea deșeurilor din comunitățile lor, cetățenii trebuie să înțeleagă impactul depozitelor ilegale de deșeuri asupra sănătății și mediului. La fel, ei trebuie să fie convingși de impactul ineficienței energetice asupra schimbărilor climatice.

Abordarea

Pentru a obține rezultatele așteptate, Proiectul a aplicat o abordare holistică de consolidare a capacității pentru a sprijini:

- a) dezvoltarea capacităților necesare ale cetățenilor în ceea ce privește planificarea participativă și luarea deciziilor,
- b) dezvoltarea capacității instituționale necesare a OSC-urilor pentru a se asigura că își pot aplica în mod eficient cunoștințele în cadrul proceselor decizionale respective și
- c) dezvoltarea condițiilor adecvate de creare a rețelelor și mecanismelor funcționale de coordonare și comunicare între OSC și diferiți actori de la diferite niveluri instituționale.

Pentru acest Proiect, GIZ a încheiat acorduri de grant cu patru OSC regionale (una per regiune de dezvoltare – Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia), identificate pe baza unui „apel de concepte” și a unei verificări inițiale a capacității și eligibilității comerciale și juridice. Sarcinile acestor OSC au fost să ofere sprijin în implementarea Programului de granturi locale (PGL) pe o perioadă de doi ani prin:

- asistență specifică și periodică pentru dezvoltarea capacității OSC-urilor locale, legată de îmbunătățirea implicării cetățenilor în procesele de luare a deciziilor, inclusiv monitorizarea achizițiilor, lucrărilor de construcție și furnizării de servicii publice locale;
- campanii de conștientizare pentru îmbunătățirea furnizării de servicii publice, inclusiv cu materialele asociate, și instruire pentru OSC locale pentru a derula aceste campanii;
- sub-granturi OSC-urilor locale, în baza unui apel deschis de propuneri, pentru implementarea de proiecte mici de sprijinire a dezvoltării locale socio-economice și durabile bazate pe nevoile cetățenilor;
- crearea de rețele de OSC pentru a face schimb de experiență și bune practici privind cooperarea cu autoritățile locale și regionale și pentru a solicita furnizarea de servicii orientată către cetățeni.

Pe lângă aceasta, a fost încheiat un acord de grant cu un OSC pe domeniul mass-media pentru a sprijini Proiectul prin elaborarea și desfășurarea de campanii de creștere a gradului de conștientizare pe sectoarele vizate, instruirea reprezentanților mass-media în abordarea subiectelor socio-economice și de dezvoltare durabilă, precum și sub-grantări OSC-urilor locale de media și instituții media pentru implementarea proiectelor de informare și conștientizare la scară mai mică.

Pentru a oferi OSC locale o platformă de depunere a propunerilor de proiecte și cererilor de grant online, în conformitate cu domeniul de acțiune al Proiectului și cu criteriile de eligibilitate, precum și pentru a asigura principiile fundamentale ale transparenței, egalității de tratament și nediscriminării, GIZ a dezvoltat un site web – www.eu4civilsociety.md.

Pentru informații suplimentare și lecții învățate cu privire la platforma de aplicare online, vă rugăm să consultați documentul elaborat la începutul lunii martie 2021 – [GIZ Moldova Platforma web SWOT și lecții învățate](#) (în limba engleză).

Lecții învățate

În timpul implementării Proiectului, GIZ și OSC-urile sale partenere s-au confruntat cu mai multe provocări, dar au întâlnit și oportunități pentru atingerea cu succes a obiectivelor sale, ca urmare au fost elaborate următoarele lecții învățate și recomandări specifice. Ordinea în care sunt prezentate lecțiile și recomandările nu implică o anumită prioritate sau importanță – toate sunt la fel de importante și relevante.

Selectarea OSC-urilor partenere

Lecția 1: Pentru o implementare cu succes a Programului de granturi locale, este important să se identifice și să contracteze OSC-uri partenere bune, cu experiență relevantă în gestionarea granturilor, înțelegerea obiectivelor proiectului și resurse suficiente pentru implementarea în timp util a proiectului.

Recomandări:

- De oferit libertate OSC-urilor partenere să implementeze proiectele în regiuni, fără o prea mare implicare a GIZ în procese și activități
- În cazul în care GIZ solicită intervenții suplimentare, de asigurat că se oferă îndrumarea și instruirea necesară

- De asigurat că fiecare OSC parteneră responsabilă de implementarea unei scheme de sub-grantare are o persoană de contact în echipa de proiect GIZ pentru a primi sprijin și îndrumare, precum și pentru monitorizarea rapoartelor programatice și financiare

Lecția 2: Potențialele OSC parteneri ar trebui să fie informate și conștiente de necesitatea asigurării resurselor proprii până la plata finală a fondurilor, pentru alinierea la oricare cerințe GIZ din Acordul de grant. Conform regulilor GIZ privind acordurile de grant, până la 10% din valoarea grantului este reținută și plătită odată cu cererea finală de plată.

Recomandări:

- De informat potențialii aplicanți pentru poziția de parteneri ai proiectului cu privire la orice cerințe financiare și reguli în cadrul viitorului Acord de grant privind reținerea fondurilor înainte de plata finală; de inclus informațiile în anunț/apelul de propuneri și de explicat regulile în timpul oricăror sesiuni de informare
- De organizat ședințe de verificare cu OSC preselectate și de asigurat, prin revizuire, că acestea au capacitățile și resursele necesare în cazul eventualei rețineri de fonduri
- De revizuit opțiunea de aplicare a regulii de reținere a unei cote din grant la suma care este legată de costurile directe și de exclus costurile legate de sub-grantare; o altă opțiune ar putea fi aplicarea unei rețineri de 10% la ultima tranșă care urmează să fie plătită către OSC.

Lansarea și implementarea Programului de granturi locale

Lecția 3: Implementarea eficientă a unui program de granturi locale, comunicarea și luarea deciziilor la timp între GIZ și OSC-urile parteneri sunt asigurate dacă este pus la dispoziție un Manual de operațiuni chiar de la început. În mod similar, pentru o comunicare eficientă între OSC-urile parteneri și beneficiarii săi de granturi, este necesar un manual de operațiuni pentru beneficiarii de granturi OSC locale cu proceduri și instrumente clare de implementare a proiectelor locale.

Recomandări:

- De oferit documente și îndrumări cuprinzătoare și ușor de utilizat cu privire la procedurile obligatorii ale GIZ – operațiuni și achiziții, raportare financiară, comunicare, monitorizare și raportare
- De creat un mecanism clar de coordonare a activităților la toate nivelurile – local, regional, național
- De oferit îndrumări clare cu privire la indicatorii care trebuie colectați și rezultatele generale la care contribuie fiecare partener sau OSC locală
- De echilibrat cantitatea de control și îndrumări solicitate de beneficiarii de granturi și identificate în cadrul proceselor de monitorizare
- De găsit echilibru adecvat între întâlnirile de monitorizare și perioadele de raportare, în baza capacităților și experienței OSC-urilor de a implementa proiectul
- De asigurat ca orice manual de operațiuni este elaborat în mod participativ cu toți partenerii implicați

Lecția 4: Dacă o anumită zonă geografică/comunitate și domeniu de intervenție urmează să fie acoperit în cadrul Programului de granturi locale, criteriile de prioritate specifice ar trebui incluse în Ghidul solicitantului

Recomandări:

- De efectuat o analiză a necesităților legate de domeniul de intervenție vizat și o analiză a criteriilor a fi aplicate organizațiilor vizate
- De oferit OSC-urilor partenere mai multă flexibilitate în stabilirea numărului și a sumei granturilor care urmează să fie acordate OSC-urilor locale, pe baza specificului regional
- De anunțat termeni de referință/apeluri specifice care vizează zona geografică, comunitatea sau grupul de cetățeni necesare
- În timpul procesului de evaluare a propunerilor de proiecte locale, de angajat experți cu experiență în domeniile vizate de intervenție – experți în servicii publice de aprovizionare cu apă și canalizare (AAC), managementul deșeurilor solide (MDS), eficiența energetică sau ingineri dacă sunt acceptate elementele de infrastructură

Lecția 5: Propunerile de proiecte care combină elemente de infrastructură și activități de conștientizare și implicare a cetățenilor legate de serviciile publice locale, cum ar fi AAC și MDS, facilitează o mai bună cooperare și consolidează parteneriatul dintre APL și cetățeni/societatea civilă, ca urmare se creează un angajament mai ridicat al cetățenilor în rezolvarea problemelor locale, cu impact mai mare și durabilitate

Recomandări:

- De oferit instruiri specifice pentru OSC locale cu privire la modul de identificare a problemei locale, rolurile fiecărui actor local și cum să scrie o propunere de proiect specifică pentru a rezolva problema identificată în cooperare cu alți actori
- De sprijinit proiecte locale cu obiective clare și care vizează servicii locale sau probleme locale specifice și care sunt implementate în parteneriat cu mai mulți actori locali – societatea civilă, autoritățile locale, întreprinderile locale etc.
- De sprijinit OSC-urile în evaluarea capacităților și limitărilor lor pentru implementarea unor proiecte locale specifice care vizează serviciile locale; de oferit îndrumări pentru înțelegerea responsabilităților OSC (ca deținători de drepturi), spre deosebire de cele ale APL (purătorilor de obligații) în implementarea proiectelor de îmbunătățire a serviciilor publice locale și a infrastructurii locale
- De selectat propuneri de proiecte care sunt susținute de acorduri de parteneriat între APL și OSC, cu roluri și responsabilități clare ale fiecărei părți, în special cele legate de orice elemente de infrastructură și sustenabilitatea acestora
- De asigurat că reprezentanții APL sunt implicați în toate activitățile realizate de organizațiile societății civile, în special în activitățile legate de consultări publice, monitorizarea achizițiilor, lucrări de construcții etc.
- De organizat apeluri ulterioare de propuneri în sprijinul extinderii istoriilor de succes și a bunelor practici existente la nivel local/regional

Capacitățile OSC-urilor

Lecția 6: Capacitățile create cu OSC-urile la nivel local și regional, inclusiv legate de dezvoltarea organizațională și sustenabilitate, au nevoie de dezvoltare continuă. O distribuție echitabilă a resurselor și lansarea programelor de granturi la nivel de regiune asigură o concurență mai mică, ca urmare mai multe oportunități pentru organizațiile comunitare de a beneficia de resurse și de a-și crește capacitățile.

Recomandări:

- De elaborat un program de dezvoltare a capacităților grupurilor de cetățeni activi, OSC locale și regionale, bazat pe necesități
- Pentru o utilizare eficientă a resurselor, de luat în considerare elaborarea și furnizarea unui program de dezvoltare a capacităților, comun pentru toate regiunile
- De acordat granturi OSC-urilor locale numai după o rundă de activități de dezvoltare a capacităților
- De luat în considerare mecanisme pentru sprijinirea financiară a organizațiilor societății civile informale/grupurilor de cetățeni activi
- Pe lângă cursuri și ateliere de lucru, inclusiv online, de oferit mentorat și ghidare individuale OSC-urilor, atât pe aspectele operaționale, cât și pe cele tehnice ale implementării proiectului. Dacă este necesar, de sprijinit organizațiile locale în identificarea și contractarea experților calificați
- De sprijinit crearea unei baze de date cu resurse umane disponibile cu expertiză și experiență specifice și de facilitat crearea de rețele între parteneri și beneficiari de granturi pentru a menține lista actualizată și îmbogățită
- De asigurat în bugetul grantului o cotă de resurse, până la 10% din bugetul total, pentru dezvoltarea organizațională; de asigurat că resursele sunt utilizate în mod strategic și nu doar pentru achiziționarea de echipamente, de ex., pentru elaborarea regulamentelor și procedurilor interne, întărirea capacităților de management financiar și al proiectelor, îmbunătățirea sustenabilității financiare etc.
- De inclus în acordurile de grant și manualul de operațiuni ca obligatorii orice măsuri de dezvoltare a capacității furnizate de GIZ sau de OSC-urile partenere
- În timpul contractării OSC locale, de revizuit formularul propunerii de proiect, dacă este necesar, pentru a asigura o logică clară de intervenție, indicatori specifici și implementarea fără probleme a proiectului

Lecția 7: OSC-urile locale au nevoie de capacități și cunoștințe specifice privind domeniile de intervenție ale Proiectului – înțelegerea serviciilor locale de AAC și MDS, eficiență energetică, precum și rolul cetățenilor pentru sustenabilitatea acestor servicii, cunoștințe privind realizarea de achiziții transparente de lucrări de construcții sau echipamente pentru îmbunătățirea serviciilor locale

Recomandări:

- De efectuat o evaluare a necesităților OSC-urilor și cetățenilor pentru o dezvoltare a capacităților adaptată și direcționată pe domeniile vizate privind serviciile publice locale

- De încurajat implementarea proiectelor locale care combină intervenții *soft* (abilitare, participare în procese decizionale) și *hard* (procurări de echipamente și lucrări de construcții) – orice experiență și cunoștințe obținute în cadrul intervențiilor *soft* urmează să fie aplicate și testate în timpul implementării elementelor de infrastructură/*hard*
- De limitat responsabilitățile OSC-urilor la intervenții *soft* (conștientizare, informare, activități de monitorizare a cetățenilor, participare la luarea deciziilor etc.) și de lăsat intervențiile *hard* (lucrări de construcții, achiziție de echipamente mari etc.) în responsabilitatea autorităților locale, dar de asemenea, de asigurat implicarea tuturor partenerilor la activitățile proiectului (vezi recomandările pentru *Lecția 5* de mai sus)
- De desfășurat orice activități de conștientizare și informare legate de serviciile publice în cooperare cu autoritățile și furnizorii de servicii
- De implicat experți regionali sau naționali în domeniul intervențiilor pentru îmbunătățirea calității și efectelor rezultatelor
- De încurajat crearea de rețele ale OSC-urilor în interiorul și între regiuni pentru schimbul de experiență privind responsabilizarea cetățenilor, luarea deciziilor participative, monitorizarea intervențiilor în infrastructură și creșterea gradului de conștientizare
- De inclus în proiectele locale activități de rețea și vizite de studiu la alte OSC, autorități locale și operatori locali de servicii

Comunicare și vizibilitate

Lecția 8: Comunicarea și sensibilizarea privind Proiectul, OSC-urile partenerie și beneficiarii PGL sunt sporite atunci când se creează un parteneriat cu o OSC de media și se adoptă o comunicare și o identitate vizuală unică

Recomandări:

- De discutat și de convenit cu partenerii mesaje-cheie ale proiectului care urmează să fie promovate la nivel local/regional/național, precum și mesaje pentru grupuri țintă specifice – grupuri pe vârstă, grupuri vulnerabile etc. – sau actori specifici – societatea civilă, mass-media, autoritățile publice, mediul de afaceri, mediul academic etc.
- De asigurat că sunt alocate resurse suficiente pentru activități de comunicare și vizibilitate ale proiectului; stabilirea unei cote minime din buget, de exemplu, 10%, va asigura comunicarea adecvată a mesajelor cheie și vizibilitatea tuturor intervențiilor și rezultatelor
- De creat o identitate vizuală comună, modele de design și de materiale promoționale care să fie utilizate în implementarea proiectului, dar de menținut o anumită flexibilitate de comunicare și vizibilitate pentru intervenții specifice
- De elaborat, în comun cu partenerii, resurse de comunicare și conștientizare, luând în considerare diferitele grupuri țintă – societatea civilă, autorități publice, copii, persoane în vârstă etc.
- De sprijinit parteneriate dintre OSC-urile locale și instituțiile media locale/regionale pentru o varietate mai mare de platforme de comunicare și o mai bună vizibilitate
- De oferit cursuri pentru instituțiile media, în special pentru șefii de redacție, cu privire la subiectele și mesajele proiectului (impactul serviciilor locale, rolul diferitor actori pentru

servicii sustenabile etc.), pentru a se asigura că subiectele sunt întotdeauna pe agendă și reflectate periodic în media

- De identificat un instrument comun de comunicare (site-ul proiectului, cont separat pe rețelele de socializare etc.) pentru o mai bună vizibilitate și diseminare a informațiilor

Lecția 9: Instrumentele inovatoare și eficiente pentru implicarea cetățenilor online contribuie la îmbunătățirea capacității OSC-urilor regionale și locale în implementarea activităților, schimbul de cunoștințe și crearea de rețele, dar și implică mai puține resurse

Recomandări:

- De sprijinit achiziția de echipamente și software de tehnologii informaționale și comunicații (TIC) pentru a crește capacitățile organizaționale și eficiența în implementarea proiectelor
- De asigurat că OSC-urile și cetățenii, în special din grupurile vulnerabile, au acces la echipamente și infrastructură TIC necesare, și știu cum să folosească platformele online; dacă infrastructura TIC este disponibilă în comunitatea vizată, de ghidat către aceasta și de oferit instruire, dacă este necesar
- De echilibrat numărul de evenimente cu prezență fizică și cele online – evenimente de networking, instruirii, asistența directă și de mentorat pentru OSC-urilor partenerie și beneficiarii de granturi nu pot fi acordate doar online

Perioada de implementare

Lecția 10: Crearea și implementarea unei scheme de granturi prin intermediul OSC-urilor partenerie necesită timp. Pentru a stabili toate mecanismele de implementare, precum și pentru a revizui și testa ipotezele și țintele cheie pentru implementarea Proiectului și a Programului de granturi locale, este necesară o perioadă de inițiere de cel puțin 6 luni.

Recomandări:

- De planificat cel puțin patru luni pentru identificarea și contractarea OSC-urilor partenerie și cel puțin încă o lună pentru stabilirea tuturor mecanismelor de implementare
- De luat în considerare că identificarea, selectarea și contractarea beneficiarilor de granturi locale, care au bună reputație și relații de încredere cu cetățenii și autoritățile publice cu care lucrează, ar putea dura până la șase luni; este util de organizat ședințe de verificare cu potențialele OSC beneficiare de granturi și vizite în teren pentru a confirma orice acorduri de cooperare menționate în propunerea de proiect
- De luat în considerare și de calculat temeinic perioada de implementare a proiectelor regionale sau locale, deoarece orice solicitare de prelungire a acordurilor de grant implică și resurse financiare, administrative și de timp considerabile
- De corelat orice cheltuieli de personal și experți de rata de implementare a activităților proiectului, astfel se evită utilizarea resurselor doar pentru salarii și se asigură implementarea proiectului eficient și la timp
- De prevăzut timp pentru o fază de inițiere pentru intervențiile și implementarea schemei de granturi de către OSC-urile partenerie la nivel regional; implementarea generală a unei scheme de granturi ar trebui să dureze, de preferință, trei ani

Lecția 11: Proiectele cu obiective de mobilizare a cetățenilor, abilitare pentru acțiune și schimbarea comportamentului necesită mai mult efort și timp

Recomandări:

- De sprijinit proiecte locale cu activități de mobilizare a cetățenilor, implicare în acțiuni locale, îmbunătățire a cooperării cu autoritățile publice doar dacă prevăd o perioadă de implementate mai mare de un an; cu cât intervențiile sunt de mai durată și consistente – cu atât impactul și durabilitatea intervențiilor *soft* sunt mai mari
- De oferit instruire suplimentară și ghidare ONG-urilor locale în domenii specifice ale proiectelor lor (cum ar fi protecția mediului, mobilizarea comunității, sensibilizarea privind responsabilitățile pentru servicii publice durabile etc.), pentru a îmbunătăți calitatea intervențiilor acestora; de sprijinit organizațiile locale să identifice și să contracteze experți calificați
- De susținut intervenții care vizează copiii și tinerii, în special în cooperare cu instituțiile și direcțiile de învățământ, ca agenți ai schimbării și durabilității
- De sprijinit vizite de studiu în țară pentru învățarea bunelor practici privind participarea cetățenilor la dezvoltarea locală, cooperarea între societatea civilă și autoritățile locale, cooperarea cu mass-media locală
- De sprijinit crearea și dezvoltarea rețelelor locale și regionale pentru schimb de bune practici de implicare a cetățenilor în dezvoltarea locală
- De organizat instruire suplimentară privind susținerea schimbului de cunoștințe și experiențe în rândul OSC, pentru a le îmbunătăți înțelegerea și rolul lor într-o rețea și pentru a crește participarea și contribuția lor la aceasta
- De valorificat eforturile și resursele diferiților donatori și parteneri pentru un impact suplimentar al proiectului la orice nivel

Durabilitate

Lecția 12: Asumarea rezultatelor și sustenabilitatea oricăror intervenții, *soft* sau *hard*, se obține atunci când există cooperare între toți actorii locali interesați – autorități locale, cetățeni, organizații comunitare, mass-media, mediul de afaceri

Recomandări:

- De încurajat grupurile locale de cetățeni să caute parteneriate cu OSC din comunitățile învecinate și pentru îndrumări și sprijin în scriere de proiecte și aplicare pentru granturi
- De încurajat parteneriate cu OSC cu experiență în domeniul de intervenție vizat pentru o mai bună împărtășire a experienței și o urmărire mai lungă a rezultatelor după finalizarea proiectului local
- De promovat poveștile de succes ale OSC pentru a crește încrederea între autoritățile locale și OSC, în special în comunitățile în care societatea civilă este slabă
- De inclus ca fiind obligatorii intervenții și activități cu implicarea autorităților locale și a operatorilor de servicii locale, indiferent dacă există sau nu cofinanțare din partea acestora

- De asigurat că orice proiect local cu elemente de infrastructură include costuri pentru expertiza în serviciul local/domeniul de intervenție vizat
- De inclus în propunerile de proiecte mijloace și activități necesare care să asigure durabilitatea beneficiilor cheie care decurg din rezultatele proiectului (de ex., activități educaționale pentru elevi și părinți)
- De asigurat că intervențiile proiectului au un plan de durabilitate cu mijloace și activități care pot asigura sustenabilitatea beneficiilor cheie care decurg din rezultatele proiectului (de exemplu, evaluarea impactului asupra cetățenilor locali și măsuri de atenuare, dacă este necesar).

Informații de contact

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Modernizarea Serviciilor Publice Locale

str. A. Bernardazzi 66, etajul 5,
MD-2009 Chișinău
Republica Moldova

mlps@giz.de

T + 373 22 228319
+ 373 22 000238